

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук Запотоцької Олени Василівни на дисертацію Даниленка Ігоря Володимировича «Адміністративна відповідальність за порушення правил паркування транспортних засобів», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Експлуатація транспортних засобів в Україні щороку стає дедалі інтенсивнішою, що насамперед є свідченням технічного прогресу та посиленням ролі автомобілів в організації комфортного життя громадян. Водночас збільшення кількості транспортних засобів створює чимало проблем як для організації та забезпечення безпеки дорожнього руху, так і для життєдіяльності населених пунктів. Особливо це стосується великих міст, у яких транспортні затори часто паралізують увесь дорожній рух. Більш того, часто це стає проблемою при реагуванні на виклики екстрених служб, що особливо актуально в нинішніх реаліях. Крім того, усім цим засобам потрібні місця для зберігання і паркування, яких також бракує. Разом із тим міська інфраструктура досі не відповідає такій кількості автомобілів, відсутня єдина система паркування транспортних засобів, унаслідок чого головним паркувальним простором є переважно тротуари та двори житлових будинків. Отже, постійно існує потреба у забезпеченні дотримання правил паркування цих засобів, адже їх порушення практично вже запрограмовано міською владою. Оскільки належних матеріальних умов для виконання зазначених правил влада створити поки що не може, єдиним відносно ефективним засобом забезпечення їх дотримання стають юридичні санкції, у першу чергу – заходи адміністративної відповідальності. Під час її реалізації постійно виникають проблемні ситуації з різних причин, зокрема через неточності у застосуванні норм адміністративно-деліктного законодавства.

За таких умов, дисертаційне дослідження Даниленка Ігоря Володимировича на тему «Адміністративна відповідальність за порушення правил паркування транспортних засобів» є безумовно актуальним та необхідним.

Про актуальність проведеного дослідження свідчить також його спрямованість на реалізацію Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 роки (постанова Загальних зборів Національної академії правових наук України від 03 березня 2016 року); Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» (Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454); Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 р. № 1360-р); Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021).

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є першою спробою на монографічному рівні комплексного розв'язання теоретичних і прикладних

проблем адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів, на основі аналізу нормативно-правових актів, наукових та історіографічних джерел, узагальнень правозастосовної практики правоохоронних органів в Україні й зарубіжного досвіду. На основі проведеного дослідження обґрунтовано низку нових теоретичних положень, висновків, практичних рекомендацій та пропозицій із досліджуваних питань, що мають важливе значення не лише для теорії адміністративного права, але й для правозастосовної діяльності уповноважених органів.

Автором чітко та послідовно сформульовані мета та задачі дослідження. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт і предмет дисертації визначені у відповідності з вимогами МОН України та дозволяють всебічно проаналізувати поставлену проблему.

Необхідно відзначити, що зміст дисертації відбиває логіку мети та предмета дослідження. Він передбачає аналіз як теоретичних проблем адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів, так і питань правозастосування на сучасному етапі розвитку даного інституту. Загалом, дисертація характеризується ознакою єдності змісту. Позиції, які формулює та відстоює автор роботи, ґрунтуються на останніх досягненнях правової науки.

Здобувач добре засвоїв теоретичне надбання, що стосується теми дослідження, вільно оперує категоріями та поняттями, які вироблені юридичною наукою, звертається до праць вчених із суміжних галузей права. Матеріал дисертації викладається логічно, послідовно, відповідно до визначеного дисертантом змісту, що свідчить про глибоке та змістове засвоєння теми обраного дослідження.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: діалектичний, синтезу та аналізу, аксіологічний, герменевтичний, системно-структурний, формально-логічний, статистичний, юридичної компаративістики та інші методи пізнання процесів і явищ. Використовувані методи дослідження є цілком сучасними й обґрунтованими, що стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Викладені в дисертації погляди автора на адміністративну відповідальність за порушення правил паркування транспортних засобів є достатньо обґрунтовані, зроблені висновки та визначені поняття мають відповідний ступінь наукової новизни. Всебічність зробленого аналізу підтверджується значною кількістю використаних автором наукових, інформаційних та правових джерел.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, класифікацій тощо, автору вдалося досить аргументовано висловити свою думку щодо наявних на сьогодні дискусійних питань у сфері адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів.

Переходячи до оцінки основних положень і висновків дисертації, варто зазначити, що в роботі порушені нерозроблені раніше наукові та практичні задачі, розв'язання яких дозволило одержати цікаві результати і виробити ряд пропозицій. На особливу увагу заслуговує ціла низка положень, висновків, рекомендацій та пропозицій, викладених в дисертації, які найбільш наочно демонструють її наукову новизну, теоретичну та практичну значущість.

Так, автор слушно прийшов до висновку, що аналізуючи сучасний стан нормативно-правового регулювання та практичної організації сфери паркування транспортних засобів, можна виокремити комплекс проблем які наразі існують в цій сфері, зокрема: перевантаженість центральної частини міст, неналагоджена система оплати за паркування та неможливість вільного ціноутворення, надмірна жорсткість та невиконання Правил дорожнього руху, державних стандартів та державних будівельних норм, недосконалість механізму притягнення до відповідальності, відсутність якісного регулювання гостьових майданчиків тощо (с. 35).

Заслуговує позитивної оцінки виокремлення автором особливостей, які притаманні адміністративній відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів, зокрема: правом складання протоколу про адміністративне порушення правил паркування транспортних засобів наділені уповноважені на те посадові особи органів Національної поліції та члени громадських організацій осіб з інвалідністю; справи про адміністративні порушення правил паркування транспортних засобів можуть розглядатись різними суб'єктами адміністративної юрисдикції: виконавчі комітети, інспектори з паркування, органи Національної поліції; окремі категорії справ про адміністративні порушення правил паркування транспортних засобів розглядаються у скорочений термін; відмінні від загальних вимоги до змісту постанови у справі про адміністративне правопорушення у сфері паркування транспортних засобів; окремі особливості оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення; можливість розгляду справи без присутності особи, яка притягається до відповідальності; можливість внесення змін до постанови у справі про адміністративне правопорушення у разі звільнення відповідальної особи від адміністративної відповідальності; можливість застосування тимчасового затримання транспортного засобу шляхом доставлення для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку за допомогою спеціального автомобіля – евакуатора тощо (с. 44-50).

Заслуговує на увагу точка зору здобувача стосовно того, що включення такого діяння як прийняття інспектором з паркування грошових коштів у готівковій формі в рахунок оплати вартості послуг з паркування транспортних засобів та/або в рахунок оплати штрафів, накладених на місці вчинення правопорушення до фабули ст. 127⁻² КУпАП є не зовсім доцільним. Вважається, що це відносини все ж таки у сфері благоустрою населених пунктів, а не безпеки дорожнього руху чи транспорту. У зв'язку з цим вбачається за доцільне доповнення ст. 152⁻¹ КУпАП ч. 9 відповідного змісту з видаленням такого діяння з фабули ст. 127⁻² КУпАП (с. 74).

Цілком слушно автор зазначає, що аналізуючи статті КУпАП, які

передбачають відповідальність за порушення правил паркування транспортних засобів, можна зробити висновок, що в них прямо вказано на окремі спеціальні ознаки суб'єкта адміністративного правопорушення. В результаті чого виокремлюються наступні суб'єкти, які мають спеціальні ознаки: особа, яка керувала транспортним засобом у момент вчинення правопорушення (момент паркування); посадові особи суб'єктів господарювання, які утримують майданчики для паркування транспортних засобів; водій; відповідальна особа – фізична особа або керівник юридичної особи, за якою зареєстровано транспортний засіб; належний користувач транспортного засобу; особа, яка ввезла транспортний засіб на територію України; інспектор з паркування (с. 106-118).

Логічним видається те, що дисертантом звернуто увагу на необхідність визначення адміністративно-правового статусу понять під час провадження у справах про порушення правил паркування транспортних засобів. Під «поняттям» у справі про адміністративне правопорушення розуміється незацікавлений у справі учасник процесу притягнення особи до адміністративної відповідальності, який на запрошення уповноваженої посадової особи має бути присутнім під час відповідного провадження і своїм підписом засвідчити правильність виконання процесуальних дій. В результаті запропоновано цілком слушні зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (с. 139-140).

У дисертації міститься низка інших цікавих наукових положень, висновків і рекомендацій. Водночас, позитивно оцінюючи проведену здобувачем роботу, все ж слід відзначити, що деякі її положення потребують додаткової аргументації та уточнень. Як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні містяться й деякі спірні, неузгоджені і не зовсім обґрунтовані положення, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямами подальшої розробки даної проблеми. Зокрема:

1. Хоча запропоноване дисертантом оформлення роботи у цілому заслуговує позитивної оцінки, слід все ж вказати, що з урахуванням логіки обраної для дослідження теми, у підрозділі 1.2 першого розділу дисертації «Поняття та особливості адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів» доцільно було б приділити увагу історії нормативно-правового регулювання адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів, з метою з'ясування процесу становлення даного інституту і передумов запровадження існуючих на сьогодні адміністративних обмежень і заборон у цій сфері.

2. Розглядаючи питання щодо паркування транспортних засобів на місцях, призначених для паркування транспортних засобів, оснащених електричними двигунами (стор. 99-100) автор акцентує, що і Кодекс України про адміністративні правопорушення і Правила паркування транспортних засобів при визначенні місць для паркування оперують поняттям «транспортні засоби, оснащені електричними двигунами», хоча в законодавстві відсутнє

визначення електромобіля. Однак зауважимо, що в роботі автором не повною мірою враховані останні зміни до законодавства у цій сфері.

3. У розділі 2.1 дисертації автор досить ґрунтовно досліджує зміст діянь, які утворюють об'єктивну сторону адміністративних порушень правил паркування транспортних засобів. Однак недостатньо було приділено уваги характеристиці такої факультативної ознаки адміністративного правопорушення як місце вчинення, оскільки розміщення транспортного засобу з порушеннями відбувається в конкретно визначеному місці, в першу чергу на майданчиках для паркування.

4. У тексті дисертації та висновках (стор. 104, 127, 129, 141, 156, 182 дисертації) автор неодноразово наголошує на необхідності внесення змін Кодексу України про адміністративні правопорушення, Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання, Порядку тимчасового затримання інспекторами з паркування транспортних засобів та їх зберігання, Порядку звернення особи, яка допустила адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, до уповноваженого підрозділу Національної поліції тощо. В цілому погоджуючись із таким підходом і виходячи з значної кількості авторських пропозицій з удосконалення адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів, слушною була би підготовка дисертантом відповідного законопроекту та розміщення його у додатках до дисертації.

В той же час висловлені зауваження переважно мають характер побажань і не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в даній дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад дисертанта в науку адміністративного права. Дисертація Даниленка І.В. на тему «Адміністративна відповідальність за порушення правил паркування транспортних засобів» містить результати проведених особисто здобувачем досліджень. Отримані автором дисертації нові науково обґрунтовані результати в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання – комплексне розв'язання теоретичних і прикладних проблем адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів, на основі аналізу нормативно-правових актів, наукових та історіографічних джерел, узагальнень правозастосовної практики правоохоронних органів в Україні й зарубіжного досвіду.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути у подальшому використані у законотворчій діяльності – під час опрацювання проєктів змін і доповнень до нормативно-правових актів, що регулюють адміністративну відповідальність за порушення правил паркування транспортних засобів; практичній діяльності – у процесі вдосконалення практичної діяльності з оформлення матеріалів у справах про адміністративні порушення правил паркування транспортних засобів; освітньому процесі – під час підготовки підручників, посібників, науково-

методичних матеріалів та викладання курсів «Адміністративна діяльність поліції», «Поліцейська діяльність», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції», «Організаційно-правові основи діяльності патрульної поліції», інших навчальних дисциплін, зокрема в системі підвищення кваліфікації поліцейських; науково-дослідній діяльності – у межах подальшого розроблення теоретичних проблем реалізації адміністративної відповідальності за порушення правил паркування транспортних засобів.

Основні положення дисертаційного дослідження досить повно викладено у 8 наукових публікаціях, чотири з яких статті – опубліковані у наукових фахових виданнях, та чотири – тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Викладене дозволяє зробити загальний висновок, що дисертація на тему «Адміністративна відповідальність за порушення правил паркування транспортних засобів» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують наукову проблему, яка має важливе значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40, а її автор – Даниленко Ігор Володимирович за результатами публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
професор кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Державного торговельно-економічного
університету
доктор юридичних наук

Олена ЗАПОТОЦЬКА

